

УДК 65.016.7:378.4

Моргулець О. Б.
*кандидат економічних наук,
доцент кафедри підприємництва та бізнесу
Київського національного університету технологій та дизайну*

Morgulets O. B.
*PhD of Economics,
Associate Professor of Entrepreneurship and Business Department
Kyiv National University of Technology and Design*

ТЕОРЕТИЧНІ УЗАГАЛЬНЕННЯ ЩОДО ЕВОЛЮЦІЇ ВНЗ У КОНТЕКСТІ ЙОГО МІСІЇ: РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ

THEORETICAL GENERALIZATIONS REGARDING THE EVOLUTION OF UNIVERSITIES IN CONTEXT OF ITS MISSION: RETROSPECTIVE ANALYSIS

Анотація. У статті узагальнено історико-ретроспективний аналіз еволюційного розвитку основної ідеї та місії університету на різних етапах суспільного розвитку. Визначено місію ВНЗ у сучасних умовах соціокультурного та економічного розвитку світової цивілізації.

Ключові слова: ідея і місія університету, вищий навчальний заклад (ВНЗ), еволюція університету: класичний, неокласичний, сучасний університет.

Постановка проблеми. В умовах глобалізації університет набуває все нові і нові риси. Якщо в кінці ХХ ст. підкреслювалася роль університету в суспільстві як його основного соціального інституту, то сьогодні становище і організація університетів викликають багато суперечок. Виробництво, розвиток і поширення культури – завдання університету в ХІХ–ХХ століттях – відходять на задній план, і головними стають питання адаптації до сучасних соціально-економічних і політичних змін, питання співп-

раці університету з державою, з одного боку, і глобальним світом – з іншого [1].

Однією з актуальних проблем, пов'язаних із функціонуванням ВНЗ, є визначення його місії. Потреба у переосмисленні місії ВНЗ викликана соціально-економічними реформами в суспільстві, зміною ставлення до науки й освіти. Актуальність даної теми для України також обумовлена наданням автономії вищим навчальним закладам унаслідок імплементації Закону України «Про вищу освіту».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню сутності, генезису й еволюції місії ВНЗ, теоретичних засад її формування присвячена значна кількість праць вітчизняних і закордонних науковців, зокрема таких як: Дж.Г. Ньюмен, К.В. фон Гумбольдт, Х. Ортега-і-Гассет, К. Ясперс, Р. Хатчинс, К. Керр, Д. Белл, Р. Барнетт, Б. Кларк, З. Бауман, Б. Рідінгс, В. Кремень, О. Кузьменко, Г. Дмитренко, Є. Рябенко, О. Строгецька, В. Повзун, А. Прохоров, М. Макаракін, О. Гафорова, А. Мешков, А. Єфанов, Н. Панькова, Р. Сафронов, О. Зіневич, О. Леонова, Л. Фадєєва та ін.

Наукові праці, в яких сьогодні обговорюються проблеми місії університету, мають двохвекторну направленість. Низку публікацій присвячено осмисленню місії університету, технології її формулювання та впливу на функціонування університету. Місія університету в цьому випадку розглядається в контексті управління ВНЗ, планування його стратегічного розвитку, формування організаційної культури та іміджу тощо. Друга група статей спрямована на осмислення місії університету в ретроспективі і спроби визначити місію університету в сучасному суспільстві. Університет в таких публікаціях розглядається переважно як соціокультурний інститут.

Мета статті полягає у здійсненні теоретичного узагальнення щодо еволюції ідеї і місії університету, визначенні етапів розвитку університету та його місії на кожному з них.

Вклад основного матеріалу дослідження. Нині беззаперечним фактом є те, що успіх діяльності університету багато в чому визначається його місією. На думку О. Строгецької, визначення своєї місії освітньою установою сьогодні – це відповідь на необхідність виживати в умовах швидких змін, дедалі більшої прагматичності, поширення на всі сфери життя людини правил ринку, стрімкої соціальної диференціації і фрагментації суспільства, це і пошук свого особливого в низці інших установ вищої освіти [2].

Місія ВНЗ постійно змінюється, проте три основні його напрями діяльності залишаються незмінними: навчання, дослідження, виховання. Разом із тим залежно від розвитку суспільства й актуальності цих напрямів у різні часи акцент вагомості переносився з одного на інший, визначаючи тим самим місію університету своєї епохи.

Глобальні соціокультурні трансформації, які супроводжують зміну епох, породжують протиріччя щодо бачення місії вищої школи. Отже, для визначення сучасної місії університетів у нинішніх умовах реформації традиційного інституту вищої освіти необхідно переосмислити ідею і місію університету, звернувшись до історії розвитку ВНЗ і до робіт мислителів, які зробили перші спроби осмислення феномена вищої освіти.

У XII–XIII ст. середньовічні міста, центри цивілізованого світу, відчували брак фахівців в області медицини і права. Потреба європейської цивілізації в передачі і розвитку культурної спадщини античної цивілізації стала очевидною. У результаті хрестових походів Захід відкрив для себе інтелектуальні багатства Сходу. Там, де контакти були більш стійкими, в Іспанії та Італії, з'явилися передумови створення університетів. Саме в них шляхом суперечок і роздумів вироблялася загальна культура, без якої була б неможлива сама ідея політичного суспільного простору Європи. В епоху Відродження університети втратили роль провідних інтелектуальних центрів Європи. Формування антропоцентричної ціннісної системи сприяло переважанню в університетській освіті гуманітарних наук над природничими, що призвело до формування нових дослідницьких центрів – наукових академій. У новий час університети стають все більше як

«державою в державі», завдяки чому вони зберігають своє культурне, ідеологічне і наукове покликання, що має національний характер [1].

Ідея середньовічного університету багато пізніше, у XIX–XX ст., була формалізована в працях, присвячених класичному університету. Серед них особливе місце займає робота Дж.Г. Ньюмена «Ідея університету» (1873 р.), в якій автор указує на універсальність знань, що акумулюються в стінах університету. Універсальність Дж.Г. Ньюмен визначає як специфічно університетську прерогативу, як саму характерну рису університетів на відміну від інших установ освіти. За змістом «універсальність» передбачає максимальну широту викладання вільних (ліберальних) знань. Будь-яке обмеження викладу знань, на думку англійського мислителя, несумісне зі званням університету [3].

Таким чином, ідея класичного університету виходить з уявлення про нього як про установу, що за допомогою накопичення, збереження і передачі універсального ліберального (неутилітарного) знання забезпечує тих, що навчається не стільки професії, скільки життєвим орієнтирам, певним світосприйняттям. Основною місією класичного університету є навчання досягнень культури, розвиток інтелекту і духовності, що розглядаються як кінцеві цілі університетської освіти.

Ідея нового, або неокласичного, університету розвинулася завдяки діяльності німецьких реформаторів XIX ст. Значний внесок зробив К.В. фон Гумбольдт, оскільки він був не тільки теоретиком, а й практиком. В основу нової моделі університетської освіти були покладені три принципи. Перший полягав у запереченні примітивного утилітарного погляду на освіту, коли знання цінуються лише з практичної точки зору. Другий принцип застерігав від засилля дослідної (емпіричної) науки, яка не давала фундаментального теоретичного пізнання. Нарешті, третій принцип стверджував панування гуманітарної освіти, без якого не може бути освіченої особистості [4]. Саме нова ідея університету, яка полягала в синтезі дослідження, навчання і виховання, стала критерієм, за яким розглядалася вся подальша еволюція європейських і американських університетів.

Загальним для неокласичного і класичного університетів було визнання їх ролі як культуроформуючих центрів. Проте розрізнялись уявлення про культуру. Німецькі реформатори вважали, що рівень культури держави визначається тими благами, які надає об'єднуюча, тоталізуюча сила науки, інституційована у вигляді дослідного процесу. Ідея університету отримала тим самим нове розуміння, його культурне завдання було обмежено. Але від цього, вважали реформатори, університет міг стати більш ефективним. Університет мав стати втіленням духу нації, продукуючим не так загальнокультурні, скільки національні духовні цінності і формуючи не просто інтелектуала, а громадянина [2].

М. Вебер, своєю чергою, вважав, що обов'язок ученого-викладача – сприяти набуттю ясності, усвідомлення вибору засобів щодо цілей і вмінню бачити наслідки своєї діяльності. Коли традиційні цінності зруйновані, а нові ще не створені, університети, котрі залучили до своїх стін маси, на думку М. Вебера, зобов'язані формувати у майбутньої еліти європейського співтовариства: вчених, політиків, підприємців – етику відповідальності, тобто чітке усвідомлення того, що потрібно розплачуватися за наслідки своїх діянь. Відтворювати інтелектуальну еліту університет зможе лише забезпечивши свою незалежність від держави і академізм у викладанні [5]. В умовах аксіологічної невизначеності М. Вебер бачив місію університетів у збере-

женні інтелектуальної єдності як найважливішого чинника підвищення стабільності післявоєнного світу.

Додатковий імпульс розвитку місії університету в Європі надав Х. Ортега-і-Гассет. У новому історичному контексті він робить ще одну спробу відродження деяких аспектів ідеї університету Дж. Г. Ньюмена. Місія університету, його центральне завдання – «просвітити» людину, долучити її до повноти культури своєї епохи, відкрити їй з ясністю і необхідністю величезний справжній світ, в який вона повинна втиснути своє життя, щоб воно стало автентичне» [6]. На думку Х. Ортега-і-Гассета, університет повинен об'єднувати в собі три функції: передачу культури, навчання професіям і наукове дослідження з підготовкою нових учених.

Розкриваючи сутність духовного життя, К. Ясперс (1949 р.) стверджував, що духовне життя полягає в пошуку істини. Оскільки істину слід шукати науковим шляхом, то одним з основних завдань університету є дослідження; другим – передача істини (знання), тобто викладання. Проте передачі одних тільки знань і навичок недостатньо для досягнення істини, сенсом викладання і дослідження є культурне виховання, духовне формування людини в цілому. Хоча кожне з цих трьох завдань К. Ясперс описував окремо, водночас показував їх нерозривну єдність [2]. Ця триєдність стала класичною основою сучасної університетської освіти в усьому світі.

Новою спробою звернення до ліберально орієнтованої університетської моделі Дж.Г. Ньюмена є дослідження Р. Хатчинса, який у 1953 р. опублікував свою книгу «Університет Утопії». Аналізуючи проблеми сучасного йому американського суспільства, Р. Хатчинс бачив три основні небезпеки: індустріалізацію, спеціалізацію і філософські відмінності. Університет, в уявленні науковця, є мислячою спільнотою, покликаною вирішувати інтелектуальні проблеми, що стає умовою збереження його цілісності, стійкості його внутрішніх і зовнішніх зв'язків. Він відкидає сервісну функцію університету і закликає відмовитися від усього, що заважає інтелектуальному розвитку. Хатчинс фактично виступає за ізоляцію університету від зовнішнього світу, розглядаючи його вплив як негативний [1].

К. Керр у роботі «Цілі університетів» (1963 р.) запропонував нове бачення університету, який орієнтується на служіння суспільству, нації, регіону і виробляє не тільки знання, але й готує фахівців, що володіють цим знанням і які необхідні бізнесу, промисловості, сфері послуг. К. Керр вводить поняття «мультиверситет» як новий багатоцентричний і багатофункціональний вищий навчальний заклад, який має складну мереживу структуру [7]. Для позначення цього феномена був уведений термін «університетський комплекс». Його відмінність полягала в тому, що університет став індустрією знання, що стало розглядатися як основний економічний ресурс суспільства. Ідея університетського комплексу з орієнтацією на культурну та сервісну функції сприяла розширенню простору діяльності ВНЗ.

«Університет кінця ХХ століття – це простір, в якому створюються умови для виживання людини в цьому складному, крихкому і непередбачуваному світі. Підготовка людини до життя в цьому світі є частина виклику, кинутого університету», – стверджує Р. Барнетт у своїй лекції «Осмислення університетів» (1997 р.) [8]. На думку Р. Барнетта, нова місія університету зводиться до реалізації ним своїх інтегруючих можливостей. У реальності сучасний університет спрямований на забезпечення «професією на все життя» і до зміни професій не готує. Сучасне навчання – це не питання передачі знань або придбання навичок. Воно повинно викликати «бродіння» в

умах студентів. Але завдання педагога не закінчується на цьому, воно може вважатися виконаним лише тоді, коли студенти усвідомлюють, що для життя в умовах невизначеності їм необхідно знайти і розвинути власні сили.

Таким чином, ідея сучасного ВНЗ втілюється в його новій місії, яка повинна одночасно відповідати реальному стану суспільства і культури та забезпечувати майбутнє навчального закладу. Формування нової місії – це спроба вищої школи відрефлексувати свою історію в пошуках адаптаційних сил та інституційної форми, що відповідає нинішньому часу. Місія сучасного університету – це відповідь на необхідність виживати в умовах швидких змін, дедалі більшої прагматички, поширення на всі сфери життя людини правил ринку, стрімкої соціальної диференціації і фрагментації суспільства, це і пошук власних конкурентних переваг поряд з іншими ВНЗ.

Однією з останніх моделей університету, запропонованих суспільству для обговорення, стала ідея «підприємницького університету», представлена Б. Кларком у роботі «Створення підприємницького університету: організаційні напрями трансформації» (1998 р.). До основних рис підприємницького університету він відносить: створення посиленого управлінського ядра; формування дискретної (диверсифікованої) фінансової бази; формування розширеної периферії розвитку університету; стимулювання академічного ядра; широкое поширення й утвердження в університетському співтоваристві підприємницьких переконань і цінностей [9].

Сучасний світ не складний, а надскладний, і університет безпосередньо залучений у цю надскладність. Для нашого часу характерно руйнування всіх рамок і всіх зразків без попередньої підготовки індивідів, що помітно ускладнює їх існування і діяльність. Така ситуація виявляє повну неспроможність існуючих освітніх практик. У цьому контексті З. Бауман упроваджує поняття «третинне навчання» для опису освітньої практики, яка є найбільш ефективною і відповідає вимогам актуальної культурної ситуації. Третинне навчання дає знання про те, як порушувати загальноприйнятий порядок, як позбутися звичок і запобігти звиканню, як перетворити фрагментарні елементи досвіду в його нові зразки [10].

Автор книги «Університет в руїнах» (1994 р.) Б. Рідінгс розглядає університет із точки зору управління як простір конфліктів, які швидше треба розглядати в контексті конструктивістської перспективи нових інституційних можливостей. Університети, які хотіли б відповідати новій ситуації, приходять до висновку про необхідність глибоких системних перетворень у самій організації університетського навчання. Зміна ролі університету пояснюється втратою його національно-культурної місії, вважає Б. Рідінгс. Університет утрачає свій зв'язок із долею національної держави, з огляду на процеси глобалізації, саме поняття «національної держави» втрачає своє значення, а університет, своєю чергою, перестає поширювати ідеї національних держав. Університет у наші дні стає «транснаціональною бюрократичною корпорацією, яка або пов'язана з транснаціональними інстанціями управління, такими як Європейський Союз, або функціонує незалежно по аналогії з транснаціональною компанією» [11].

Нині університет набуває нової ролі, яка націлена на забезпечення ефективності освітньої системи, – це професійна перепідготовка або безперервна освіта. Відповідаючи на нові виклики сучасного світу, університет змушений виконувати потреби суспільства, які виявляються у формуванні нового типу професіонала, здатного в силу сформованих цінностей, набутих знань і навичок протистояти трансформаційним процесам в суспільстві. У такій ситуації

місією ВНЗ стає навчання індивіда самостійно визначати свою освітню траєкторію розвитку залежно від постійно змінюваних ситуацій в житті і професійній діяльності.

Принципове значення в рамках розглянутого питання має так звана особистісно орієнтована парадигма, прийнята сьогодні у сфері освіти як основоположний принцип, тобто визнаються пріоритети освітніх цінностей особистості перед громадськими і державними інтересами. У світлі такого підходу освітній заклад постає не як керована з центру структурна (монолітна) одиниця, по

суті нав'язувана людині, і що обмежує її свободу вибору, а варіативна, відкрита для оперативних змін і обґрунтованих інновацій структура, що саморозвивається. Такого роду система надає максимум можливостей людині для вибору індивідуальної освітньої траєкторії відповідно до його інтересів і здібностей [12].

Таким чином, результатом адаптації до зміни зовнішнього середовища стала трансформація традиційної моделі університету. У роботах Б. Кларка, Р. Барнетта, З. Баумана, Б. Рідінґса, Г. Майєра, О. Грудзинського,

Таблиця 1

Період	Мислителі/ Науковці	Основна ідея	Визначення місії (ідеї) ВНЗ
XVI-XVIII ст.	Середньовічний університету		Збагачення національної культури через неутилітарне знання – богослов'я, філософії, мистецтва.
1794 р. (Німеччина)	Й. Фіхте «Про призначення вченого»	Ліберальний університет	Пошук істини через наукове неутилітарне знання. Збереження, примноження і поширення духовного надбання нації.
1798 р. (Німеччина)	І. Кант «Суперечка факультетів»		
Поч. XIX-XX ст.	Класичний університету	Формалізація ідей середньовічного ліберального (неутилітарного) університету в наукових працях XIX-XX ст.	
1873 р. (Велико-британія)	Дж. Г. Ньюмена «Ідея університету»	Інтелектуальний університет	Навчання досягнень культури, розвиток інтелекту і духовності через накопичення, збереження і передача універсального (неутилітарного) знання.
1918 р. (Німеччина)	М. Вебер «Наука як покликання і професія»	Ліберально-гуманістичний університет (елітарне знання)	Збереження інтелектуальної єдності як найважливішого чинника підвищення стабільності післявоєнного світу
1930 р. (Іспанія)	Х. Ортега-і-Гассет «Місія університету»	Просвітницький університет	Просвітництво людини, долучення її до повноти культури своєї епохи, відкриття їй справжнього світу, в який вона повинна втиснути своє життя, щоб воно стало автентичне.
1953 р. (США)	Р. Хатчинс «Університет Утопії»	Ліберальний університет	Вирішення інтелектуальних проблем суспільства, що є умовою збереження його цілісності, стійкості внутрішніх і зовнішніх зв'язків.
Кін. XIX-XX ст.	Неокласичний університет	Переосмислення ідей класичного університету, виникнення триєдиної концепції університету: дослідження, навчання, виховання	
1810 р. (Німеччина)	К.В. фон Гумбольдт «Про внутрішню і зовнішню організацію вищих наукових закладів у Берліні»	Дослідницький університет	Розвиток духовного життя нації, що здійснюється в процесі пошуку істини, тобто в результаті наукового дослідження, викладання, виховання і сократичної комунікації визнаних учених і початківців.
1949 р. (Німеччина)	К. Ясперс «Ідея університету»	Дослідницько-професійно-культурний університет	Триєдина місія – дослідження, освіта, культура. Оскільки духовне життя полягає в пошуку істини, а істину слід шукати науковим шляхом, місією університету є дослідження і передача істини, тобто викладання.
1963 р. (США)	К. Керр «Цілі університету»	Мультиверситет	Служіння суспільству, нації, регіону, виробляти не тільки знання, а й готувати фахівців, які ними володіють, які необхідні бізнесу, промисловості, сфері послуг.
Кн. XX-XXI ст.	Сучасний університет	Професійна освіта. Адаптація до сучасних соціально-економічних і політичних змін, співпраця з державою, з одного боку, і глобальним світом – з іншого. Об'єднання в собі трьох протилежних компонентів: культури, політики і ринку.	
1994 р. (Канада)	Б. Рідінґс «Університет в руїнах»	Транснаціональний університет	Збереження національної автентичності і культурного надбання в умовах глобалізації й суспільно-економічних трансформацій.
1997 р. (Велико-британія)	Р. Барнетт «Осмилення університетів»	Трансформаційний університет	Створення умов для виживання людини в складному і непередбачуваному світі.
1997 р. (Польща)	З. Бауман «Індивідуалізоване суспільство»	Університет третинного навчання	Навчання тому, як порушувати загальноприйнятий порядок, як позбутися звичок і запобігти звиканню, як перетворити фрагментарні елементи досвіду в його нові зразки.
1998 р. (США)	Б. Кларк «Створення підприємницького університету: організаційні шляхи трансформації»	Підприємницький університет	Забезпечення інституціонального розвитку держави шляхом індивідуалізації освітньої і наукової діяльності на запит споживача.
2004 р. (Росія)	О. Грудзинський «Проектно-орієнтований університет»	Інноваційний (проектно-орієнтований) університет	Задоволення потреб держави і суспільства шляхом трансферу технологій в умовах глобального конкурентного ринкового середовища.

М. Макаркина, О. Єфанова, О. Строгоцької, В. Повзун та ін. відображено огляд концептуальних моделей університету нового типу: підприємницької, інноваційної, дослідницької, проектно-орієнтованої, регіональної, віртуальної, корпоративної тощо. Еволюція університетської моделі полягає не в запереченні будь-якої із системоутворюючих функцій ВНЗ, а в переважному розвитку одного з напрямів діяльності, яке стає базовим для формування його місії, яка б відповідала сьогоденню.

Теоретичні узагальнення ретроспективного аналізу еволюції місії ВНЗ представлено в табл. 1.

Серед факторів, що детермінують еволюцію місії університету в умовах інформаційного суспільства, визначаємо такі: процеси глобалізації, прискорення темпів змін технологій, революція в інформаційно-комунікаційних технологіях, формування ринкових відносин у системі освіти, загострення конкуренції між університетами за ресурси, поява нових постачальників освітніх послуг, диверсифікація фінансування, демографічні зміни, нові потреби суспільства в якості освіти, більш вимогливі споживачі.

Висновки. Таким чином, місія ВНЗ може розглядатися як сукупність уявлень про основоположні цінності, цілі та простір розвитку університету, про те, що він продукує і розповсюджує, навіщо він потрібен суспільству, державі, людям. У даному контексті місія являє собою ідейне ядро університетської сутності.

Узагальнивши погляди видатних мислителів Європи XVIII–XXI ст. на місію університету, можна виокремити основні положення:

– головна ідея класичного університету полягає в тому, що університетське знання універсальне і позбавлене утилітарності. Місія формується як накопичення, збереження і передача універсального (неутилітарного) знання;

– головна ідея неокласичного університету полягає в синтезі дослідження, навчання і культурного виховання особистості. Місія – виробництво духовних цінностей нації і формування громадянина через пошук істини в ході наукового дослідження;

– головна ідея сучасного університету – реалізація інтегруючих можливостей особистості в трансформаційному суспільстві. Місія – інноваційний розвиток суспільства через продукування і комерціалізацію наукового знання на запит держави і суспільства.

Беручи до уваги виклики інформаційної епохи, сучасний університет покликаний: розширювати свій комунікативний простір і підтримувати всередині нього міжdisciplinарний і міжкультурний діалог, залучаючи все нових учасників і забезпечуючи їх навичками критичного осмислення і комунікативної компетентності; розвивати методологію міжdisciplinарних досліджень і надавати всім агентам освітнього поля рівні можливості участі в таких дослідженнях; формувати в агентів освітнього поля соціальні установки, що забезпечують готовність до новаторства, забезпечувати їх знаннями, вміннями і навичками, що сприяють пошуку нових нестандартних рішень невизначених ситуацій; об'єднувати в собі три абсолютно різних компонента: культуру, політику і ринок.

Список використаних джерел:

1. Повзун В.Д. Миссия университета – история и современность / В.Д. Повзун // Вестник ОГУ. – 2005. – № 1. – С. 13–21.
2. Строгоцкая Е.В. Идея и миссия современного университета / Е.В. Строгоцкая // Вопросы образования. – 2009. – № 4. – С. 67–81.
3. Ньюмен Дж.Г. Идея университета / Дж.Г. Ньюмен; пер. с англ. С.Б. Бенедиктова; под общ. ред. М.А. Гусаковского. – Минск: БГУ, 2006. – 208 с.
4. Захаров И.В. Миссия университета в европейской культуре / И.В. Захаров, Е.С. Ляхович. – М.: Новое тысячелетие. – 1994. – 368 с.
5. Вебер М. Избранные произведения / М. Вебер; пер. с нем.; сост., общ. ред. и послесл. Ю.Н. Давыдова. – М.: Прогресс, 1990. – 808 с.
6. Ортега-и-Гассет Х. Миссия университета / Х. Ортега-и-Гассет; пер. с исп. М.Н. Голубевой; ред. пер. А.М. Корбут; под общ. ред. М.А. Гусаковского. – Минск: БГУ, 2005. – 104 с.
7. Kerr S.A. Critical Age in the University World // Europe Y.of Ed. Abington, 1987. Vol. 22. – № 2.
8. Барнетт Р. Осмысление университета. Образование в современной культуре / Р. Барнетт; Белорусский государственный университет. Центр проблем развития образования БГУ; под ред. М. Гусаковского. – Мн.: Пропилен, 2001. – 128 с.
9. Кларк Б.Р. Создание предпринимательских университетов: организационные направления трансформации / Б.Р. Кларк; пер. с англ. А. Смирнова. – М.: ВШЭ, 2011. – 238 с.
10. Бауман З. Индивидуализированное общество / З. Бауман; пер с англ. под ред. В.Л. Иноземцева. – М.: Логос, 2005. – 390 с.
11. Ридингс Б. Университет в руинах / Б. Ридингс; пер. с англ. А.М. Корбута. – М.: Изд. дом Гос. ун-та, 2010. – 304 с.
12. Єфанов А.В. Эвристические предпосылки разработки миссии высшего учебного заведения / А.В. Єфанов, Н.К. Чапаев // Образование и наука. – 2003. – № 6 (24). – С. 46–56.

Аннотация. В статье обобщен историко-ретроспективный анализ эволюционного развития основной идеи и миссии университета в разные этапы общественного развития. Определена миссия вузов в современных условиях социокультурного и экономического развития мировой цивилизации.

Ключевые слова: идея и миссия университета, высшее учебное заведение (вуз), эволюция университета, классический, неоклассический, современный университет.

Summary. This article summarizes the historical and retrospective analysis of the evolution of the main idea and the mission of university in the different stages of social development. Defined the mission of universities in the modern terms of socio-cultural and economic development of the world civilization.

Key words: idea and mission of the university, higher education institution (HEI), the evolution of universities: classical, neoclassical, modern university.